LIDERLIKNING JAMOAVIY ISHLASH SAMARADORLIGIGA TA'SIRI VA MUVAFFAQIYATLI JAMOANI SHAKLLANTIRISH YO'LLARI

Mualliflar: Talatova Sohiba Nodirbek qizi,
Sattarova Iroda Dilmurod qizi
Toshkent davlat tibbiyot universiteti Tibbiy pedagogika va davolash fakulteti 3-bosqich talabasi

lmiy rahbar: A.K.Xudayberdiyev
Ijtimoiy fanlar, pedagogika, psixologiya kafedrasi dotsenti:
DOI:https://doi.org/10.5281/zenodo.22863443

Annotatsiya. Mazkur tezisda liderlikning jamoaviy ishlash samaradorligiga ta'siri hamda muvaffaqiyatli jamoani shakllantirish yo'llari tahlil qilinadi. Zamonaviy tashkilotlarda jamoaviy faoliyat samaradorligi xodimlarning kasbiy bilim va ko'nikmalari bilan bir qatorda, liderning jamoani boshqarish, motivatsiya qilish, vazifalarni to'g'ri taqsimlash va samarali kommunikatsiyani yo'lga qo'yish qobiliyatiga ham bog'liq. Tadqiqot davomida liderlik uslublari, jamoa a'zolari o'rtasidagi hamkorlik, o'zaro ishonch, motivatsiya va umumiy maqsadlarning jamoa samaradorligiga ta'siri ko'rib chiqildi. Tadqiqot natijalari samarali liderlik jamoa a'zolarining faolligini oshirish, hamkorlikni mustahkamlash va umumiy maqsadlarga erishishda muhim omil ekanligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: liderlik, jamoa, jamoaviy ish, samaradorlik, motivatsiya, kommunikatsiya, hamkorlik, boshqaruv, liderlik uslubi.

KIRISH

Bugungi kunda tashkilotlarning samarali faoliyat yuritishida jamoaviy mehnat muhim ahamiyat kasb etmoqda. Murakkab vazifalarni birgalikda hal qilish, yangi g'oyalarni ishlab chiqish va umumiy maqsadlarga erishishda xodimlarning hamkorlikdagi faoliyati talab etiladi. Bunday jarayonda jamoani yagona maqsad sari yo'naltira oladigan liderning o'rni alohida ahamiyatga ega. Lider faqat topshiriq beruvchi shaxs emas, balki jamoa a'zolarini rag'batlantiruvchi, ular o'rtasida samarali muloqotni ta'minlovchi va xodimlarning individual imkoniyatlarini umumiy maqsadga yo'naltiruvchi shaxs sifatida namoyon bo'ladi. Jamoaviy ishlash samaradorligi esa o'zaro ishonch, kommunikatsiya, vazifalarning aniq taqsimlanishi, mas'uliyat va motivatsiya kabi omillar bilan chambarchas bog'liq. Shu sababli liderlikning jamoaviy faoliyatga ta'sirini o'rganish zamonaviy boshqaruvning dolzarb masalalaridan biri hisoblanadi. Mazkur tadqiqotning maqsadi liderlikning jamoaviy ishlash samaradorligiga ta'sirini aniqlash hamda muvaffaqiyatli jamoani shakllantirishning asosiy yo'llarini yoritishdan iborat.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda liderlik va jamoaviy ishlash samaradorligi o'rtasidagi bog'liqlikni aniqlash maqsadida nazariy tahlil, taqqoslash, umumlashtirish va tizimli yondashuv usullaridan foydalanildi. Mavzu bo'yicha ilmiy adabiyotlarda keltirilgan liderlik nazariyalari, boshqaruv uslublari va jamoaviy faoliyatga oid qarashlar o'rganildi. Tadqiqot jarayonida demokratik, avtoritar va liberal liderlik uslublarining jamoa faoliyatiga ta'siri tahlil qilindi hamda samarali jamoaning asosiy xususiyatlari sifatida umumiy maqsad, vazifalarning aniq taqsimlanishi, samarali kommunikatsiya, o'zaro ishonch, motivatsiya va

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

mas'uliyat kabi omillar belgilandi. Shuningdek, liderning xodimlarni rag'batlantirish, ularning fikrlarini tinglash, vazifalarni qobiliyatlariga mos ravishda taqsimlash, yuzaga keladigan nizolarni boshqarish va jamoada ijobiy psixologik muhitni shakllantirishdagi roli tahlil qilindi. Ushbu metodlar asosida liderlikning jamoaviy ish natijadorligiga ta'sir etuvchi asosiy jihatlari umumlashtirildi.

NATIJALAR

Tadqiqot natijalari liderlik jamoaviy ishlash samaradorligiga sezilarli ta'sir ko'rsatadigan omillardan biri ekanligini ko'rsatdi. Avvalo, samarali lider jamoaning umumiy maqsadini aniq belgilab, har bir xodimning ushbu maqsadga qo'shadigan hissasini tushuntira oladi. Bundan tashqari, ochiq va samarali kommunikatsiyaning yo'lga qo'yilishi jamoa a'zolariga o'z fikr va takliflarini erkin bildirish, muammolarni o'z vaqtida aniqlash hamda ularni birgalikda hal qilish imkonini beradi. Xodimlarning mehnatini e'tirof etish, ularni rag'batlantirish va rivojlanishi uchun sharoit yaratish esa ularning ishga bo'lgan qiziqishi va mas'uliyatini oshirishga xizmat qiladi. Lider tomonidan vazifalarning xodimlarning bilim, tajriba va qobiliyatlariga mos ravishda taqsimlanishi mehnat resurslaridan samarali foydalanish imkonini beradi. Shu bilan birga, jamoada o'zaro ishonch, hurmat va hamkorlik muhitining mavjudligi xodimlarning umumiy natija uchun mas'uliyatini kuchaytiradi. Natijada samarali liderlik jamoaning birgalikda ishlash qobiliyatini mustahkamlash, ish jarayonlarini muvofiqlashtirish va belgilangan maqsadlarga erishishga ijobiy ta'sir ko'rsatishi aniqlandi.

MUHOKAMA

Olingan natijalar liderlik va jamoaviy ishlash samaradorligi o'rtasida uzviy bog'liqlik mavjudligini ko'rsatadi. Biroq barcha jamoalar uchun yagona liderlik uslubidan foydalanish bir xil natija bermasligi mumkin, chunki boshqaruv uslubini tanlashda jamoaning tarkibi, xodimlarning tajribasi, vazifaning murakkabligi va tashkilotning maqsadlari hisobga olinishi lozim. Demokratik liderlik xodimlarning qaror qabul qilish jarayonidagi ishtirokini va tashabbuskorligini oshirishi mumkin bo'lsa, ayrim vaziyatlarda tezkor qaror qabul qilish uchun liderning qat'iyroq boshqaruv uslubidan foydalanishi talab etiladi. Shuning uchun samarali lider vaziyatga qarab boshqaruv uslubini moslashtira olishi muhimdir. Muvaffaqiyatli jamoani shakllantirishda faqat xodimlarning kasbiy malakasi emas, balki ular o'rtasidagi o'zaro ishonch, hurmat, hamkorlik va umumiy maqsadga intilish ham katta ahamiyatga ega. Jamoada turli fikrlarning mavjudligi esa to'g'ri boshqarilgan taqdirda yangi g'oyalar va samarali yechimlarning shakllanishiga yordam beradi. Shu nuqtayi nazardan, liderning asosiy vazifalaridan biri jamoa a'zolarining individual salohiyatini umumiy natijaga yo'naltirish va ular uchun samarali ish muhitini yaratishdan iborat.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, liderlik jamoaviy ishlash samaradorligini belgilovchi muhim omillardan biridir. Samarali lider jamoaga aniq maqsad va yo'nalish beradi, vazifalarni oqilona taqsimlaydi, xodimlarni rag'batlantiradi, ochiq kommunikatsiyani ta'minlaydi va jamoada o'zaro ishonch muhitini shakllantiradi. Muvaffaqiyatli jamoani yaratish uchun esa umumiy maqsadni belgilash, xodimlarning qobiliyatlarini hisobga olish, hamkorlik va o'zaro hurmatni rivojlantirish, fikr almashish uchun qulay sharoit yaratish hamda yuzaga keladigan nizolarni konstruktiv tarzda hal qilish zarur. Liderning vaziyatga mos boshqaruv uslubini tanlay olishi va jamoa a'zolarining individual imkoniyatlarini umumiy maqsadga yo'naltirishi jamoa faoliyatining natijadorligini oshiradi. Demak, samarali liderlik va jamoaviy hamkorlikning uyg'unligi tashkilotlarda yuqori natijalarga erishishning muhim shartlaridan biri hisoblanadi.

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Northouse, P. G. Leadership: Theory and Practice. SAGE Publications.
2. Robbins, S. P., Judge, T. A. Organizational Behavior. Pearson.
3. Yukl, G. Leadership in Organizations. Pearson.
4. Katzenbach, J. R., Smith, D. K. The Wisdom of Teams: Creating the High-Performance Organization. Harvard Business School Press.
5. Bass, B. M., Riggio, R. E. Transformational Leadership. Psychology Press.

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.